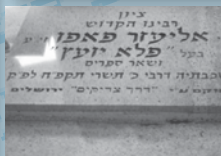
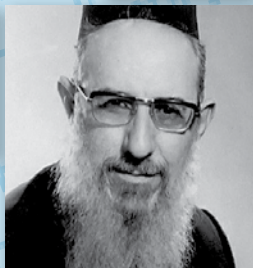
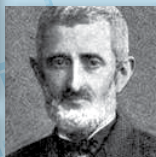
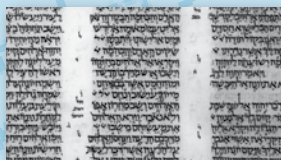

הַחֶכֶם הַיּוֹמִי

היכנסו ובואו להילולא

כל ישראל חברים
ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE

החכם היומי

מסורת שאי אפשר לשכוח

החכם היומי הוא מאגר מידע אינטרנטי נגיש על חכמי ישראל בדורות האחרונים ודברי תורתם בנושאים של 'אהבת ישראל', 'צדקה ומרפא', 'לימוד תורה', 'מנהג ישראל', 'מסורת אבות', 'גאולת ישראל', ו'בין ישראל לעמים', בכל יום נלמד דף על חכם אחר, שאותו יום הוא מועד פקידתו.

מאגר המידע מהווה תשתית ללימוד יומי בבתי כנסת, קהילות ובתי ספר. יום ועוד יום נאסוף את אבני הזיכרון שהתפזרו, ונבנה לנו ממנו בניין עדי עד. יסודתו בהררי קודש, וראשו מגיע השמימה.

ויהי רצון מלפני א-לוהי השמיים לקיים לנו את כל חכמי ישראל, קדושים אשר בארץ המה, בכל מקומות מושבותיהם, וזכותם תעמוד לנו בזה ובבא.

חוברת זו היא חלק מסדרת חוברות שיאירו דבריהם של החכמים על אהבת ישראל, לימוד תורה, צדקה ומרפא ועוד.

‘והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא לומר לך: כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתגברים; ואם לאו, היו נופלין. כיוצא בדבר אתה אומר: עשה לך שרף ושים אותו על נס, והיה כל הנשון וראה אותו וחי. וכי נחש ממית, או נחש מחיה? אלא, בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את ליבם לאביהן שבשמים, היו מתרפאים; ואם לאו, היו נימוקים.’ (ראש השנה, ג, ח)

‘ויעלו בנגב ויבא עד חברון, והיה צריך לומר ויבאו? אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים’ (תרגום סוטה, לד, ב)

ממשה רבנו למדנו שאין הידיים או הנחש עושים את הנס אלא כאשר היו ישראל מסתכלים למעלה ומפנים ליבם לאביהם אז היו מתגברים ומתרפאים, והיו ידיו של משה והנחש על נס עוזרים להם בדבר. ולמד כלב בן יפונה, שלא היו לו בזמן המרגלים, ידיו של משה ונחש שלו, והלך למערתם של האבות להתפלל ולבקש מהם שינצל מעצה רעה.

ועוד למדנו מהזוהר שהזמין הקב"ה את כל פמליה של מעלה להצטרף להילולה של רבי שמעון בר יוחאי ביום בו עלה השמימה ולאחר שמסר סודותיו לתלמידיו והיתה האש מלחכת סביבם עד שסיימו הסודות כולם.

חיברו קהילות ישראל במנהגם לאורך הדורות את תפילתם להינצל מהצרות שתכפו עליהם ואת רצונם להתקרב לבורא עם כוחם של צדיקים ביום פטירתם ונהגו לקיים הילולה לצדיקים. ידועה ההילולה של רבי שמעון בר יוחאי במירון והילולה של רבי מאיר בעל הנס בטבריה, וכל קהילה וקהילה עושה הילולה לצדיק גדול שחי ביניהם ונקבר בעירם או שעשה להם נס ואף יש משפחות שנהגו מנהג משלהם לעשות הילולה לצדיק שהיו קשורים אליו.

נהגו ביום ההילולה לפקוד קברם של הצדיקים וללמוד מתורתם, לעשות סעודה גדולה עם מאכל ומשקה ולהזמין במיוחד את מי שאין לו מה לאכול, לברך את המשתתפים, לאסוף צדקה לשיר פיוטים ולספר ניסים ונפלאות שלהם.

וגם אנו בחוברת זו שמנו שמונה שערים להילולת הצדיקים: שערי תורה, שערי אורה, שערי תפילה, שערי חן וחסד, שערי שמחה, שערי ברכה, שערי שירה, שערי נפלאות. בכל אחד מהשערים שמנו מספר שורות מפיוט ומשמאלו מדרש ממדרשי רבותינו התנאים והאמוראים ולאחר מכן שלושה קטעים מדברי חכמים. ודבריהם כולם לבאר ולברר כוונת השער והסיבה ששמרו קהילות ישראל על מנהג זה והולכים ומוסיפים עליו עם השנים.

והרבינו במיוחד מפיוטיהם ודברי תורתם של החכמים למשפחת אביחצירא שהיו מקפידים ביחד עם נשותיהם בהילולה של הצדיקים.

ותהיה ברכתם של ראשינו וזכותם תעמוד לנו.

חיה נאמן

שערי תורה

לימוד תורתו של הצדיק

סוד תורה בפעמים ופחדים
נעשה אדם נאמר בעבורך

בר יוחאי, חכם שמעון לביא
ספרד-מרוקו-לוב, רמ"ו - ט"ו אב שמו"ה 1486-1585

באותו יום ביקש רבי שמעון להסתלק מן העולם, והיה מסדר דבריו.
נתכנסו החברים לבית רבי שמעון. ...
אמר רבי שמעון: עתה שעת רצון היא,
מילים קדושות שלא גיליתי עד עתה רצוני לגלותן...
וכל אותו היום לא פסקה האש מן הבית,
ולא היה מי שניגש אצלו, כי לא יכול, כי האור והאש סבבוהו...
משיצאה מיטתו פרחה באוויר, והאש הייתה מלהטת לפניו.
שמעו קול: היכנסו ובואו והתכנסו להילולה של רבי שמעון.

תרגום אידרא זוטא, דברים, פרשת האזינו, דף רפז, עמ' ב

משהתמנה חכם יצחק אביחצירא לרב הערים רמלה-לוד הקים חוגי תורה לתלמידים צעירים. בחוגים אלה למדו הילדים שיעורי תורה, טעמי המקרא וההפטרה. הרב היה מוגיע לעתים תכופות מגלה התעניינות בחומר הנלמד ובעיקר פגש את הילדים, דיבר אליהם ברכות, עודד אותם במילים טובות להמשיך ללמוד וישב ביחד איתם תוך שהוא מקשיב ללימודם ולא חוסך מהם ברכותיו.

כתב מפי תושבי רמלה רבי שמעון אביחצירא בנו של הרב
בספר 'סידנא בבא חאקי', עמ' 160 'ירושלים, תש"ע

מבאר כשיבינו פשטי התורה עתיד לגלות להם סודותיה

'תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף.' - כוונתו בזה: שמתחילה, כללות כל ישראל לא ראו ולא קבלו, רק פשטי התורה ומצוותיה אבל סודותיה וחדריה, לא ידעו בהם כל ישראל בתחילה.

וזהו שאמר: 'תורי זהב נעשה לך' - דהיינו: שהבטיחם הקדוש ברוך הוא, כשידעו ויבינו פשטי התורה ויקיימו מצוותיה על אמיתתם, עתיד לגלות ולהראות להם סודותיה הנחמדים מזהב, והרי אמר לו: 'תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף' - שיש בידך כבר.

שקודם ידיעת בסודות התורה ומצפונותיה התורה חשובה בעיניהם רק כנקודות הכסף אבל אחר היכנסם בחדריה, נקודות הכסף יהיו בעיניהם כתורי זהב, וכל זה הבטיחם והם לא יכלו לעמוד באמונתם.

ספר דורש טוב, עמ' נט-ס, ישיבת משכיל דוד וישיבת אביר יעקב, אשדוד, נהריה, תשנ"ג

חכם יעקב אביחצירא, האביר יעקב, נולד בשנת תקס"ו (1806) בתפיללאת במרוקו. מגדולי רבני מרוקו, פוסק, דרשן, מקובל, משכין שלום בין הבריות ודואג לקהילתו. בדרכו של חכם יעקב אביחצירא לארץ ישראל חלה קשות, וביום כ' בטבת תר"מ (1880) נפטר ומקום קבורתו בדמנהור שבמצרים. בין ספריו הרבים: ספר 'פתוחי חותם' וספר 'מחשוף לבן', - פרשנות על התורה ו'זירו משפטיך ליעקב' - שו"ת.

נותן רמז ראשי תיבות לעמ"ל שאדם ללמוד על מנת ללמד יולד

'אדם לעמל יולד' - איני יודע אם ל'עמל פה' נברא, אם ל'עמל מלאכה' נברא? כשהוא אומר: 'נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו' - הוי אומר ל'עמל פה' נברא. ועדיין איני יודע אם ל'עמל תורה' ואם ל'עמל שיחה'? כשהוא אומר: 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיו' - הוי אומר ל'עמל תורה' נברא.

מכאן יש ללמוד שאדם נברא ל'עמל פה' - היא התורה. ולא רק לעצמו ללמוד, אלא ללמד גם לאחרים תורה: לעמ"ל - ללמוד על מנת ללמד.

תולדות אברהם, עמ' רכ"ג, הוצאת הרב אברהם מוגרבי, ירושלים, תש"ס (1980)

חכם אברהם אביחצירא, נולד בשנת תרע"ה (1915) בתאפילאלת שבמרקו. למד תורה מאביו הבבא חאקי, ומדודו הבבא סאלי. בשנת תש"ט (1949) עלה לארץ ישראל וכיהן כרבה של העיירה יבנה. בשנת תש"ל (1970) לאחר פטירת אביו כיהן כרב העיר רמלה, נפטר ביום כ"ב כסליו תשל"ד (1974). השאיר אחריו כתבים רבים, שקובצו יחד לספר אחד הנקרא 'תולדות אברהם'.

מלמד למה לא נאמר שמחה בלומד תורה ומלאכתו ע"י אחרים

'שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך' - צריך לדייק: למה נקט יציאה בזבולון ואהל ביששכר? ... וודאי יש צדיקים גמורים שמתקיים בהם ש'מלאכתם נעשית על-ידי אחרים', אלא שמעטים המה, כמו שאמר רבי שמעון בר יוחאי עצמו בסוכה דף מ"ה: 'ראיתי בני עליה והם מועטים. ... וכיוון שמועטים הם כל כך - אין לכל אדם לסמוך על זה לומר שאיני עושה מלאכה כלל לפי שמלאכתו נעשית על ידי אחרים, שצדיק גמור הוא, ששמא הוא טועה ואינו צדיק גמור'.

...ולזבולון אמר: שמח זבולון בצאתך' - כלומר שמח זבולון בצאתך לשדה, ... משום מה שאנו אומרים: 'הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם' - משום שלא טעו בעצמם לומר צדיקים גמורים הם ומלאכתם נעשית בידי אחרים כנזכר לעיל. ...ולזה לא אמר: ויששכר שמח באהליך - משום שאנו אומרים: הרבה עשו כרבי שמעון בר יוחאי ולא עלתה בידם' - לפי שטועים הם בעצמם לומר שהם צדיקים גמורים ומלאכתם נעשית על ידי אחרים.

כלי כסף, חלק ב', פרשת וזאת הברכה, עמ' שצ"ו, הוצאת דפוס המערב, ירושלים, תשל"ג (1973)

חכם שלום אביחצירא נולד בתאפילאלת שבמרוקו. למד בישיבת 'אביר יעקב'. בשנת תר"פ (1920) החל לכהן בעיר בשאר שבאלג'יר, בשנת תש"כ (1960) עבר לעיר מרסיי שבצרפת. נפטר ביום ו' אדר תשל"ד (1974) ונקבר בעיר מרסיי בצרפת. מחיבוריו 'כף אחת' - פירוש למשניות, 'זהב שב"א' - פרושים לתנ"ך, 'מליץ טוב' - שולחן ערוך.

שערי אורה הדלקת נרות השמן

אור מַפְלֵא אור הַיְקוּד הם יוֹקֵדִים
הֵלֵא הַמָּוֶה יוֹרֵךְ מוֹרֵיךְ

בר יוחאי, חכם שמעון לביא
ספרד-מרוקו-לוב, רמ"ו - ט"ו אב שמ"ה 1585-1486

רבי שמעון בן יהוצדק שאל לרבי שמואל בר נחמן,
אמר לו מפני ששמעתי עליך שאתה בעל אגדה, מדיכן נבראת האורה?
אמר לו מלמד שנתעטף בה הקדוש ברוך הוא כשלמה והבהיק זיו הדרו
מסוף העולם ועד סופו. אמור אותה בלחישא.
אמר לו מקרא מלא הוא: עוטה אור כשלמה.
ואת אמרת לי בלחישא? אתמהא.
אמר לו כשם ששמעתיה בלחישא כך אמרתיה לך בלחישא.

בראשית רבא, ג

פעם הייתי מתקשרת לסבתא חנה לפני כל מבחן גדול
 מבקשת שתדליק לי נר
 והיא הייתה ממלמלת ברכות ומעירה את כל הצדיקים.
 ר' מאיר בעל הנס, ר' שלמה בן תמסוט,
 הבבא סאלי ור' אליהו שושנה
 עובדים אצלה כבר שנים.
 רק מתחילה ומיד הם רצים
 אל כסא הכבוד
 נעמדים לפני ירום הודו,
 מלוא כל הארץ כבודו
 שפורש עליהם זיו שכינתו
 ומבקשים
 "יהי רצון מלפניך וכו'
 אם לא עמוס להקדוש ברוך הוא
 לשלוח לאביה בת רינה ברכה והצלחה
 בבגרות בתושב"ע
 והכי חשוב רחמנא, אם לא מפריע,
 זיווג הגון וזרע בר קיימא"

אביה סנדק, שם קוד: מזרח, כולנא תוכנית אלול מן המזרח, ירוחם, תשע"ט 2019

מלמד מנהגי נשים בפורים על קבר מרדכי ואסתר

אחרי הגברים נכנסות הנשים, אשר חיכו בקוצר רוח בחדר הראשון, יחד עם ארוחת הערב, כדי להפסיק את הצום על קברי הקדושים, בידי כל אחת מהן לא פחות מתריסר נרות. פה נפגשים עם אשה בוכה, באנחה מרה, 'רק שפתיה נעות וקולה לא יישמע', ושם נשמע קול דק וצלול המתפשט בפנים, כפלג זך הזורם בין הדשאים. ... כל אחת מפרטת מכאוביה, ונודרת כל מיני נדרים.

ובפרט ללון כל ימי חייה, בליל הראשון של פורים במערה, ומשתדלת בכל תוקף, להתנמנם משך רגעים מספר, כדי לחלום חלום, כי לדעתן אחרי הצום ועל קברי הקדושים, החלום אינו אחד משישים בנבואה כי עם חמישה אחוז, וככה יעלה בידי כל אחת מהן לדעת, אם נתקבלה בשמים הרינה והתפילה, אשר השמיעה הלילה מנהמת הלב.

מצבת מרדכי ואסתר אשר בעיר (שושן) המדאן (פרס), מנהגים, עמ' 19-22, דפוס התחיה, ירושלים, תרצ"ב (1932)

חכם מנחם שמואל הלוי נולד בשנת תרמ"ד (1884) בהמדאן שבפרס. לימד בבית הספר של 'כל ישראל חברים', וניהל אותו. היה רבה של העיר המדאן ועמד בראש סניף של ההסתדרות הציונית. בשנת תרע"ג (1923), עלה לארץ עם קהילתו. בארץ עסק בחינוך ובפעילות קהילתית וציונית. נתמנה לשופט ושימש שליח בקהילות יהודיות. נפטר ביום י"ט בשבט ת"ש (1940), בירושלים. בין ספריו 'מצבת מרדכי ואסתר אשר בעיר (שושן) המדאן' (פרס), 'זמירות ישראל' - שירי ציון בעברית בתרגום לפרסית-יהודית.

מלמד ממנורת הזהב להיות באחדות כדי לזכות בחוכמת התורה

'ועשית מנורת זהב טהור מקשה תעשה המנורה' - ולדעתי אפשר להוסיף נופך משלי לדרכו של המנורה, שהיא רומזת לחוכמה, כמו שאמרו חכמינו זיכרונם לברכה: 'שולחן בצפון ומנורה בדרום, הרוצה להחכים ידרים', וכמו שהמנורה שהיא כולה מקשה אחת - כך ישראל בשביל לקיים את התורה צריכים להיות באחדות אחת.

תולדות אברהם, עמ' ע"ד, הוצאת הרב אברהם מוגרבי, ירושלים, תש"ס (1980)

חכם אברהם אביחצירא, נולד בשנת תרע"ה (1915) בתאפילאלת שבמרוקו. למד תורה מאביו הבבא חאקי, ומדודו הבבא סאלי. בשנת תש"ט (1949) עלה לארץ ישראל וכיהן כרבה של העיירה יבנה. בשנת תש"ל (1970) לאחר פטירת אביו כיהן כרב העיר רמלה, נפטר ביום כ"ב כסליו תשל"ד (1974). השאיר אחריו כתבים רבים, שקובצו יחד

לספר אחד הנקרא 'תולדות אברהם'.

מלמד מנהג שרה לתת שמן בנר ליל שבת בשיעור ההדלקה

'ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו' - ונעשית דוגמת שרה אמו, שכל זמן שהייתה שרה קיימת היה נר דלוק מליל שבת לליל שבת, והייתה ברכה מצויה בעיסה וכו'. ומאמרו: 'היה נר שבת דלוק מליל שבת', ולא אמר: היה נר דלוק לעולם, כוונתו לומר, שהייתה שרה אימנו נותנת שמן בנר ליל שבת בשיעור, שתדליק ליל שבת, והייתה ברכה מצויה בשמן, שהיה דלוק עד ליל של שבת אחרת, ואז היה כלה השמן, והייתה נותנת בו שמן אחר.

חכם חסדאי אלמושנינו, משמרת הקודש, חיי שרה, דף יא, עמ' ב,
דפוס חכם יעקב טובייאנא, ליוורנו, שנת תקפ"ה (1825)

חכם חסדאי אלמושנינו נולד בשנת ת' (1640) בעיר טיטואן שבמרוקו. למד תורה מחכם יצחק ביבאס וכיהן בבית הדין בעיר עד שנת שנת ת"ע (1710). נודע כפועל ישועות, ברכתו היתה עשה פירות ולפתחו שחרו יהודים וערבים כאחד, בנו שימש כרב הראשי הראשון של גיברלטר. נפטר ביום ד' טבת תפ"ח (1728) זקן ושבע ימים. חיבר שני ספרים: 'משמרת הקודש' - ביאורים על פירוש רש"י לתורה, ו'חסד אל' - דרושים ופירושים.

שערי תפילה זיכרון בקברם של הצדיקים

אֶעֱזֹבָה אֶשְׁכֹּנָה וְאַרְחִיקָה גְדוּד
בְּמוֹדֵבֶר אֶלִינָה וְאוֹלֵי אִמְצָא דוּד

לכבוד השכינה, חכם יצחק אביחצירא
תפיללות מרוקו, סוף המאה ה-19 - תחילת המאה ה-20

הלכו הוא ובנו... והתחבאו במערה.
התרחש נס ונברא להם חרוב ומעיין מים,
היו פושטים בגדיהם והיו יושבים עד צווארם בחול.
כל היום למדו ובזמן התפילה היו מתלבשים,
מתכסים ומתפללים וחוזרים ופושטים בגדיהם שלא יבלו.
ישבו שתיים עשרה שנים במערה.
בא אליהו ועמד על פתח המערה
ואמר: "מי יודיע לבר יוחאי שמת הקיסר ובטלה גזרתו".

תרגום מתלמוד בבלי, מסכת שבת לג, עמ' ב

במלחמת העולם השניה, חששו רבני ארץ ישראל מכוחות הנאצים הממוקמים במצרים, לכך טיקסו עצה להתפלל על קברם של תנאים וצדיקים הקבורים בארץ ישראל, למען יושיע את ארץ ישראל ויושביה. בלילה התגלה חכם יעקב אביחצירא לחכם יצחק אלפיה בחלום ואמר לו: "אל תשכחו להגיע להתפלל גם על קברי, שהרי אני קבור במצרים, ואם לא זכיתי להקבר בארץ ישראל הרי זה בשביל שאהיה חומה לחגן עליה". הצדיק נבהל מהחלום ומיד נסע למקום אותו נקב חכם יעקב אביחצירא בחלום ומצא שם את קברו. הוא התפלל על קברו באותו היום וחזר.

כתב מפי בני משפחת אביחצירא נריה כנפו

מלמד שהצדיק כצינור המשפיע טוב, וביותר ביום ההילולה שלו

יש איזה מתלוננים ומתרעמים על ההרגל והמנהג, אשר נוהגים איזה אנשים ונשים וטף, זקנים עם נערים, בבואם להשתטח על מצבת הצדיק, זכותו יגן עלינו אמן, או כשנודדים לו במקומם על בקשתם שתבוא להם, הם דורשים ומבקשים בשם הצדיק בעצמו, שנראה כאילו כל מטרתם ובקשתם היא מאת הצדיק ולא מהשם יתברך, חס ושלום. וצריך לעוררם ולהודיעם מזה, שלא יטעו בלשונם, אלא צריכים הם כשדורשים ומבקשים איזה דבר, תהיה כל כוונתם, וגם בפיהם ימלאו, שהם מבקשים את בקשתם מהשם יתברך, המשפיע הטוב לכל בריותיו, 'ומשביע לכל חי רצון'. והשבתי להם שבלתי כל ספק כך היא כוונת כל ישראל המבקשים את בקשתם, לשאול את שאלתם מהשם יתברך, ששולחנו ערוך לכל, ומה שהורגלו לדרוש בשם הצדיק, זכותו יגן עלינו אמן, הכוונה הוא שבזכותו ימלא ה' את בקשתם, והצדיק בעצמו יעתיר ויתפלל בעדם לפניו, יתברך, למלא את רצונם, מצד שהוא חביב ואהוב לפניו יתברך, 'ורצון יראיו יעשה'. והצדיק הוא רק כצינור הגדול, המשפיע הטוב מלפני השם יתברך, לכל המסתופפים בצלו, וביותר ביום הילולה שלו.

יוסף חי, דף לא, דפוס עידאן, כהן וצבאן, גריבה, תש"ה (1945)

חכם אליהו חי דמרי נולד ככל הנראה בשנת תרנ"ג (1893) בתוניסיה. היה מתלמידיו של חכם חיים חורי, רב העיר גאבס. שימש כרב העיר אלהאממה. לאחר קום המדינה, עלה לארץ ישראל והתיישב בעיר באר שבע. נפטר ביום כ"ג בטבת תשל"ד (1974) ונקבר בבאר שבע. ספריו 'קול אליהו' 'פרח לבנון' ו'פרחה הגפן'

בהלכה בפרשנות ובדרש.

מלמד יום הילולת ספר התורה 'צגיר דרנה' בראש חודש אלול

בני קהילת דרנה היו נוהגים לעשות הילולא בליל ראש חודש אלול, לכבוד הספר תורה 'צגיר דרנה', הוא הספר תורה הצעיר, הקדוש, המכובד, הנכתב על ידי השד"ר חכם זעירה, מלפני ארבע מאות שנה, ...יש אומרים שזה כתיבת עזרא הסופר, ויש אומרים שהוא כתיבת רבי אברהם אבן עזרא, זכר צדיק לברכה, וזכותו יגן עלינו אמן.

... היהודים מכל קצות לוב ומחוצה לה, היו באים לדרנה, בעיקר כדי להתפלל, ולבקש שבזכותו ישלח ה' רפואה שלמה, לאיזה חולה ממשפחתם, או איזה בקשות אחרות שהם סובלים מהם. איך וכיצד הם יודעים את גורלו של החולה? - שאם מצלצלים פעמוני העטרה שעליו בשעת תפילה הוא כי החולה לא יקום מחוליו, אך אם שותקים הפעמונים סימן הוא כי החולה יבריא ויחלים ... היום נמצא ספר תורה ה'צגיר' בנתיניה, הובא על ידי יצחק זוארץ.

כמוס עמדי, כרך ב, תולדות רבני לוב, עמ' קעא-קעד. הוצאת משפחת המחבר, אור יהודה, תשנ"ב (1992)

חכם כמוס עגיב נולד בשנת תרע"ג (1913) בטריפולי - לוב. תלמידם של חכם יצחק חי בוכבזה וחכם ציון ביתאן. היה רבם של מספר ערי שדה בטריפולי, בשנת תשי"א (1951), עלה לישראל ובשנת תשי"ח (1958) נתמנה לרב העיר אור יהודה. תמך וסייע להדפסת ספרי חכמי לוב. נפטר ביום י"ג בסיוון תשנ"א (1991). ספריו: 'לב ימים' - כללי הש"ס. 'כמוס עמדי' - דרושים. תשובות ותולדות חכמי לוב, 'מנחת עני' - דרושים

מלמד יום ההילולה כיום שמחה של מצווה בסעודה שירה ולימוד

יום ל"ג בעומר לילו כימו שמחה של מצווה, שמחה של תורה, שעורכים מנורות יפות ומהודרות, והולכים לבתי כנסיות בתוף וכינור נעים עם נבל בשירה וזמרה, ושם מחלקים כל ספר הזוהר וזוהר חדש ותיקונים, וגם לומדים בספר הילולא רבא, בשבחי התנא בכנופיה רבה עדה הדורה, ונותנים צדקות ונדירים ונדבות, וגם עושים סעודת אכילה ושתייה וכל הלילה שרים ישירו לאל הנורא.

גם לרבות יום ההילולה יום פסח שני של הילולא דרבי מאיר בעל הנס זכותו תגן עלינו, שלומדים בספר מאיר בת עין ומחלקים כל המשניות ולומדים אותם בנועם ושיח בשפה ברורה, ושירים ישירו עד אור הבוקר, ונודרים נדרים ונדבות לעילוי נשמתו הטהורה, וכבר נהגו כל ישראל להתנדב בכל עת לעילוי נשמתו בכל עת, כל מי שיש לו צער כשאומר: 'הריני מתנדב לעילוי נשמתו של רבי מאיר בעל הנס, אלהא דמאיר ענני' שלוש פעמים וניצול מאותה צרה.

שלום דוד, עמ' קד, הוצאת כאסתר וחברו, תוניס, תרס"ט, (1909)

חכם דוד הכהן נולד ביום ב' אלול תקפ"ה (1824), בג'רבה שבתוניס. עבד כמוזכיר המושל בג'רבה, היה בקיא בש"ס ובפוסקים, בדקדוק ובשירה, בחשבון ובשפה הערבית, כתב שירים וקינונות. כיהן כרב לבני הרובע הקטן בג'רבה, נפטר ביום כ"א כסליו תרל"א (1870). ספריו: 'משגב לדך' - 'תנ"ך וש"ס', 'מקום דוד' - 'דרושים', 'שירי דוד' - 'כללי הדקדוק', 'שלום דוד' - 'מקראי חז"ל ודרושים'.

שערי חן וחסד

תרומות ושותפות
הקהילה בהילולה

CHARITY - צדקה

"חובת צדקה מצויה ב'תענית'"

גִּינוּרֵי שִׁפְעַת בְּרָכָה, יִרְקוּ בְּעֵנִית "בְּרָכוּ"
רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ נִמְשָׁכָה עַל כָּל אָדָם לְפִי עֶרְבּוֹ

חכם מסעוד אביחצירא,
תפילאלת, מרוקו נפטר בשנת תרס"ח (1908)

מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות
מעות לא יוכל לתקון
זה שבטל קריאת שמע של ערבית
וקריאת שמע של שחרית
או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית
וחסרון לא יוכל להמנות
זה שנמנו חביריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם.

תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף כו, עמ' א

כדי לעמוד בהוצאות המרובות של ההילולות במרוקו ובישראל, נהגו יוזמי ההילולא להציע לקהל הרחב רכישה של חפצים בעלי סגולה, בתמורה לתרומתם. כך היו מעמידים למכירה בקבוקי ערק עליהם בירך אחד הרבנים ועמדו על ציון הרב הנפטר, נרות זיכרון לצדיקים אותם היו מדליקים בבית, תמונות של הצדיקים, קמעות ועוד. בדרך זו, היו מזכים את כל הקהל להיות שותפים של ממש בהפקת ההילולא ולזכות לברכתו ולישועתו בזכות זה, ולכל בני המשפחה.

כתב מפי בני משפחת אביחצירא נריה כנפו

מלמד שכל ישראל שווים לטובה ממקום קדושה

שכל ישראל ממקור וממחצב אחד נחצבו נשמותיהם, וכולם שווים לטובה ממקום קדושה ... לכן כל ישראל ערבים זה לזה, שיש להם שייכות וקורבה זה עם זה, מצד מקורם ושורשם הקדוש, כנזכר.

וגם כן מה שאמרו רז"ל: 'כל העושה מצווה אחת מכריע את כל העולם כולו לכף זכות. וכן ההיפך, רחמנא ליצולן, וכל זה מטעם הנזכר לעיל, שכל ישראל שורש אחד להם במקום העליון.

יצא לנו מכל הנזכר, שכל ישראל דבוקים ואדוקים זה עם זה בקשר אמיץ, וכל מה שעושה אחד מישראל הן טוב וכו' מגיע לכללות ישראל וכו'. וזה דווקא אם הוא אהוב ונאמן, אוהב את הבריות, אוהב את כל אחד ואחד מישראל כנפשו וגופו. כמו שאמר הכתוב: 'ואהבת לרעך כמוך'. וממילא משתף את עצמו עם כל ישראל, ואז מגיעו מכל הטוב אשר יעשו.

חכם ישראל אביחצירא, הבבא סאלי, אהבת ישראל, עמ' 156, מכון אביר יעקב, נתיבות, תשנ"ח (1998)

חכם ישראל אביחצירא הבבא סאלי נולד בשנת תר"ן (1890) בתפילאלת שבמרוקו. היה ראש ישיבה ורב מחוז תפילאלת. נדד בין מרוקו, ישראל וארצות נוספות. בשנת תשכ"ד (1964) עלה לארץ ולימים קבע את משכנו בנתיבות. המוני ישראל קבלו את ברכתו וראו ניסים וישועות. נפטר בד' בשבט תשמ"ד (1984). אלפים הגיעו להלוויתו ורבבות מגיעים כל שנה להילולה שלו כל כתביו עלו באש תלמידו וחתנו אספו מתי מעט לספר 'אהבת ישראל'.

מלמד שכולם שבטי יה, ואין לבכר שום אחד על חברו

'דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל.' - והדן דין אמת מקרב הישועה שנאמר: 'שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא', וכתוב: 'ציון במשפט תפדה' - וזהו הכוונה: 'דן ידין עמו' - כלומר: הדן שהוא הדיין, צריך שידין את עמו, 'כאחד שבטי ישראל' - דהיינו: שיהיו בעיניו בשווה, ולא יחניף לשום אחד מהם. ומה שאמר: 'עמו' - כלומר צריך שיחשוב אותם, שהם עמו בשווה, ולא יהיה לו, לשום אדם יתרון על חברו. וכך הוא האמת, שהרי הם 'כאחד שבטי ישראל', וכולם שכולם שבטי יה ובני יה, אין לבכר שום אחד על חברו.

פתוחי חותם, פרשת ויחי, עמ' צה, הוצ' ישיבת משכיל לדוד, ירושלים, תשנ"א (1991)

חכם יעקב אביחצירא, האביר יעקב, נולד בשנת תקס"ו (1806) בתפיללאת במרוקו. מגדולי רבני מרוקו, פוסק, דרשן, מקובל, משכין שלום בין הבריות ודואג לקהילתו. בדרכו של חכם יעקב אביחצירא לארץ ישראל חלה קשות, וביום כ' בטבת תר"מ (1880) נפטר ומקום קבורתו בדמנהור שבמצרים. בין ספריו הרבים: ספר 'פתוחי חותם' וספר 'מחשוף לבן', - פרשנות על התורה ו'יורו משפטיך ליעקב' - שו"ת.

מלמד שיש לו שלום עם הכל, כל ישראל כללים בו, ודין רבים יש לו

'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים' - שעל ידי המחלוקת חסרון הפרנסה. כי אם הוא מבטל המחלוקות ותמיד 'רודף שלום' ו'אוהב את הבריות', ומוחל וסולח לכל מי שיקניט אותו, אם כן כל ישראל כלולים בו, ויש להם דין רבים ופרנסה בשביל רבים, ולכך יחולו ברכות לראש אותו צדיק כי דין רבים יש לו, אבל בעל המחלוקת הוא מפורש מבני אדם, ואם כן הוא לבדו יחשב ואין אחר עמו, ודין יחיד יש לו, ולכך נפסק מעליו צינור השפע כי פרנסה בשביל רבים. ... מאחר שהוא בעל ענווה, אם כן מוכרח הוא במעשיו, שמעביר על מידותיו ויש לו שלום עם הכל, וכל ישראל כלולים בו ודין רבים יש לו, שהקדוש ברוך הוא אינו מואס תפילתן של ציבור, שנאמר 'הן כביר לא ימאס' כמו שמבואר בגמרא. ולכן זה האיש שהוא בעל הענווה ודין רבים יש לו, אפילו שהוא מתפלל ביחיד, חשובה כרבים.

קנה אברהם, עמ' 120, מכון בני יששכר, ירושלים, תשס"ב (2001)

חכם אברהם חלימי (סידי בהה) נולד בשנת תקס"ח (1808) בקונסטנטין שבאגליה. למד תורה מפי דייני קונסטנטין. חכם אברהם חלימי היה דיין, מרביץ תורה בבית הכנסת, דרשן ומחדש. נפטר בשנת תר"ן (1890), ספריו: 'ימי אברהם' - על הש"ס, 'והוכיח אברהם' - על התורה, 'משכיל לאיתן' - על תהילים, 'ויגד לאברהם' - הגדה

של פסח, 'זכות אבות' - פרקי אבות, 'קנה אברהם' - חידושי תורה.

שערי שמחה מאכל ומשתה בסעודת ההילולה

אשריהו לבר יוחאי שהוא עד בוא משיח
קים הוא נפש כל חי המה יאכלו בלחמו

פיוט בסימן אנכי, חכם יעקב אביחצירא
מרקו - מצרים, תר"מ (1880) - תקס"ו (1806)

אמר רבי אבין הלוי:
כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה,
כאילו נהנה מזיו שכינה,
שנאמר: "ויבא אהרן וכל זקני ישראל
לאכל לחם עם חתן משה לפני הא-להים",
וכי לפני א-להים אכלו? והלא לפני משה אכלו!
אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה
כאילו נהנה מזיו שכינה.

תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף סד, עמ' א

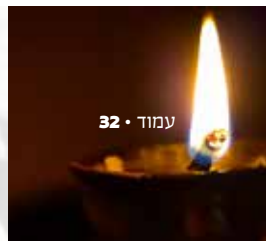

הרבנית מרים אביחצירא, אשתו של הרב יצחק אביחצירא הבבא האקני, שהפיקה את ההלולות בביתם, הייתה מעמידה סיר ענק של קציצות, ומתעקשת להעביר בעצמה קציצות מהסיר אל קערות ההגשה, מבעד פתח קטן שהייתה יוצרת עם המכסה. לאורך הערב הייתה מוגישה כך הרבנית מאות קציצות המפורסמות בשם 'קציצות אביחצירא' על שם המתכון המיוחד שלה. לקראת סופו של הערב הייתה שואלת אם יש עוד שמעוניינים לאכול, וכל עוד רצו, הייתה ממשיכה לשלוח קציצות חמות מתחתית הסיר, סיר עם שפע שאין לו סוף. משעה שאמרו לה שכולם אכלו ושבעים, הייתה מסירה את המכסה, והרי הסיר ריק ואין בו יותר שום קציצה. אז הייתה מצווה את אנשי המטבח לשטוף את הסיר.

סיפרה ברוריה כנפו אשת נכד הרבנית ממה שראתה בעיניה

הבבא סאלי, היה עוטף את בקבוק הערק שלו במגבת ומוזג ממנו ללא סוף. לעולם לא היה נגמר בקבוק הערק של הרב, וכשהיה מסיר את המגבת, היה הבקבוק מלא, כאילו לא מוזגו ממנו כלל ולמראה המבטים המופתעים היה אומר שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין.

כתב מפי בני משפחת אביחצירא נריה כנפו

מלמד שבח מוכר עראק, שהיה מריק הקופה לדבר מצווה בלי לשאול

'אם כסף תלווה את עמי' - הרי ברור שההלואה, הניתנת לעני, מחזיקה אותו שלא יפול ויצטרך לצדקה. ומי שכבר מט, נפרנס אותו די צורכו ועל זה נאמר: 'אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'.

... כשהייתי מתעסק בגביית צדקה, ... היו מתגלים לי כל מיני אנשים, יש כאלה שהיו בודקים בשבע בדיקות ושבע חקירות 'למה' 'ולמי' וכו' עד שנותנים משהו. ויש ששואלים פחות, ויש שאינם רוצים לדעת, ויש שנותנים בלי למנות ונותנים כל מה שעלה בידם. והיה מעשה באדם אחד שהיה עושה ומוכר ערק, שכשהיינו באים אליו לדבר מצווה, בלי לשאול ובלי לשמוע, מה שאנחנו אומרים היה לוקח את הקופה ומריק אותה לנו, זכור לטוב. ..., כמה יש ללמוד מזה וכיוצא בו, שדאג לאחריתו וידע שהכל הבל, ורק המעשים הטובים נשאר לו לאדם, אבל הכסף והעושר נאמר עליו 'ועזבו לאחרים חילם'.

חכם יוסף קורח, ענף עץ אבות, חלק ב', עמ' תצ"א - תצ"ב, הוצאת בנו פנחס קורח, בני ברק, תשנ"ד (1994)

חכם מארי יוסף קורח נולד בשנת תרע"ג (1913) בצנעא שבתימן. עמד בראש בית כנסת 'אלכאסר', פתח תלמוד תורה והיה עוזר המנהל בבית ספר. היה משורר ופיטן והנחיל את יסודות שירת יהודי תימן. שימש מזכיר הוועד לעזרת עניי תימן, עמד בקשר עם התאחדות התימנים בארץ ישראל, הבריח יתומים מחשש לחטיפתם ואסלומם. נפטר ביום ד' כסלו תשנ"א (1991). ספריו: 'אמרי יוסף' - דרושים, 'דברי יוסף' - שו"ת ו'שירת יוסף' - פיוטים.

מלמד סוד לחם הפנים, כדי תשרה הברכה לעולם כולו

למה צריך להיות לחם על השולחן? - לזה אמר: כי אין הברכה שורה על מקום ריקן והא ראייה מאלישע, אחר שברא הקב"ה 'יש מאין', משם ואילך סדר העולם 'יש מיש'. להיות כי 'מציון תצא הברכה' - לעולם כולו, לכן ציווה שיהיה שם לחם כדי שתשרה הברכה.

חכם אברהם אביחצירא, תולדות אברהם, עמ' צ"ד, הוצאת הרב אברהם מוגרבי, ירושלים, תש"ם (1980)

חכם אברהם אביחצירא, נולד בשנת תרע"ה (1915) בתאפילאלת שבמרקו. למד תורה מאביו הבבא חאקי, ומדודו הבבא סאלי. בשנת תש"ט (1949) עלה לארץ ישראל וכיהן כרבה של העיירה יבנה. בשנת תש"ל (1970) לאחר פטירת אביו כיהן כרב העיר רמלה, נפטר ביום כ"ב כסליו תשל"ד (1974). השאיר אחריו כתבים רבים, שקובצו יחד לספר אחד הנקרא 'תולדות אברהם'.

מלמד שראו שכר נשים צדקניות, וכתרו ברית זה עם זה לעשות חסד

'בשכר נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים' - שגלות מצרים היה על שהיו ישראל באותו זמן צרי עין, ומטעם זה ישראל כשיצאו ממצרים כרתו ברית לעשות חסד זה עם זה, שראו הטעם שיצאנו ממצרים בעבור הצדקה. ... ויש לומר: שמה מצווה זו עושה יותר משאר מצוות, לכרות ברית זה ביציאת מצרים. ואולם הם ראו שעיקר יציאתם ממצרים בעבור צדקת הנשים, והיא הייתה גרמה להפוך מידת הדין למידת הרחמים. ואזהרה שמעו מהקדוש ברוך הוא לעשות צדקה כמו שאמר לו למשה: כשם שאתה הווה עימי כך אני הווה עימך, לכן חיש מהרה כרתו ברית לעשות חסד זה עם זה.

עטרת שלמה, דף ג, עמ' א וב, דפוס ההשקפה, ירושלים תרס"ב (1902)

חכם שלמה סוכרי נולד בדמשק בסוריה. שימש אב בית הדין של דמשק לצד החכם יצחק אבולעפיה. בליל שישי היה נשאר ער כל הלילה ומקבץ אנשים מן השוק ללמד ספר. זכה ועלה לארץ ישראל, והתיישב בעיר טבריה. נפטר לבית עולמו בי"ב סיון תרמ"ו (1886), ונטמן בטבריה. בנו החכם יעקב סוכרי אסף את דרשותיו לספר

הדרושים שלו 'עטרת שלמה'.

שערי ברכה

ברכות לקהל המשתתפים לרפואה ולהצלחה

בר יוחאי אשרי יולדתך
אשרי העם הם לומדך
ואשרי העומדים על סודך
לבושי חשן תמיך ואורך

בר יוחאי, חכם שמעון לביא
ספרד-מרוקו-לוב, רמ"ו - ט"ו אב שמ"ה 1486-1585

אמר רבי ישמעאל בן אלישע:
פעם אחת, נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים,
וראיתי אכתריאל י-ה, ה' צבאות, שהוא יושב על כסא רם ונשא,
ואמר לי: "ישמעאל בני, ברכני!"
אמרתי לו: "יהי רצון מלפניך, שיכבשו רחמיך את כעסך,
ויגולו רחמיך על מדותיך,
ותתנהג עם בניך במידת הרחמים,
ותכנס להם לפנים משורת הדין".
ונענע לי בראשו.

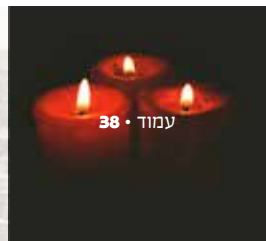
תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף ז, עמ' א

בגיל אחת עשרה ישב ללמוד יצחק הצעיר בביתו. בשעה שלמד, נכנסה לבית אישה בוכה ובידיה תינוק על ערש דווי. "איפה הרב אביחצירא?" שאלה בבכי. משראתה את יצחק הצעיר, מיד ניגשה אליו וביקשה את ברכתו, אך הנער סירב בטענה שאינו ראוי לכך וברכתו אינה מועילה. יצחק עמד בסירובו על אף תחנוניה והיא חזרה לביתה עם התינוק החולה, לאחר כמה שעות נפטר התינוק.

באותו הלילה, חלם יצחק את סבו הגדול, חכם יעקב אביחצירא. החכם גער בו על שלא בירך את התינוק. ביקש יצחק להסביר שאין הוא ראוי אך חכם יעקב הסביר שלמרות כוונתו הטובה, היה צריך לברך בזכות אבותיו, די שהיה מניח את ידיו על ראש התינוק והוא היה מברך אותו מלמעלה. מעתה, אמר לו חכם יעקב, לא תחכה שיבואו לקבל ממך ברכה, כי אם אתה תגיע לכל מקום שבו אתה יודע שזקוקים לברכתך ולעזרתך. חכם יצחק אימץ את ברכתו של חכם יעקב וכשעלה לארץ ישראל היה מגיע לכל מקום בו ידע שזקוקים לעצתו או לברכתו. אף הרחיב את הברכה והיה נוסע ממושב לשכונה לנאום ולשכנע למעורבות בחיי הציבור ולהקמת מוסדות חינוך. כך גם נקטע חוט חייו כאשר נסע באמצע הלילה להשכין שלום בין בני זוג בעיר נתיבות ובדרכו בחזרה לביתו שברמלה, נהרג חכם יצחק בתאונת דרכים קשה.

כתב מפי בני משפחת אביחצירא נריה כנפו

מלמד שכל נשמות ישראל מדובקים בחיבור עצום לקבל השפע

אנחנו בני ישראל כל האומה בכללותה היא רק גוף אחד נפש אחד כמו שכתוב: 'ויחן שם ישראל נגד ההר', ופירש רש"י: 'כאיש אחד בלב אחד' המובן כשיהיה שלום בין האומה הישראלית, ויהיו מדובקים יחד איש ברעהו, אז הם כלי שלם בתכלית בלתי שום נקבים, ואז יוכל הקדוש ברוך הוא להשפיע עלינו רוב טובה בנשמותינו, יען שכל נשמות ישראל צמודים ומדובקים ביחד אהבה ואחוזה שלום וריעות, אבל אם, חס וחלילה, יהיה פרוד לבבות ושנאה אזי הכלי הוא נקוב על ידי פרוד הלבבות, ואם ישלח לנו שפע וברכה, ילך לאיבוד, חס וחלילה, לכן היטיבו חכמינו זיכרונם לברכה אשר דיברו: 'לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום' - דהיינו על ידי השלום, אזי יהיו כל נשמות ישראל חיבור עצום ככלי החזק ובריא לקבל השפע.

מצה חיים, דף ב', דפוס הר"ש הלוי צוקרמן, ירושלים, תרפ"ח (1928)

חכם חיים עלי הכהן טוויל בשנת תר"כ (1860) בארם צובא - חאלב שבטוריה. בשנת תרע"ג (1912) עלה לארץ ישראל, שימש כדיין בחאלב ובירושלים לפני מלחמת העולם הראשונה, עזב לניו-יורק והקים את 'ועד עדת הספרדים', שימש כאב בית הדין וייסד מוסדות לקהילה. בשנת תרצ"ה (1935) חזר לישראל, ולתפקיד אב בית הדין נפטר ביום י"ב טבת תש"ב (1942). חיבר את הספר 'מצא חיים' - דרושים.

מלמד 'פותח את ידיך' כדרך הצל לעשות כפי מה שהאד עושה

פירשו על פסוק: 'ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך' - שקשה הכפל: כיוון שאמר 'ה' שומרך', מה חזר ואמר 'ה' צלך'? אלא הורה בזה שהאל יתברך כצל: שדרך הצל לעשות כפי מה שהאדם עושה, אם האדם סוגר ידו - הצל גם כן סוגר ידו. ואם פותח ידו - הצל גם כן פותח ידו. כך האל יתברך, כפי מה שהאדם עושה. אם פותח ידו, הקדוש ברוך הוא יפתח ידו לו, ויריק לו ברכה עד בלי די.

יששכר וזבולון, מעלת הצדקה עם עמלי תורה, עמ' לו, הוצאת אהבת שלום, מודיעין עילית, תשס"ח (2008)

חכם אהרן מעלי הכהן טוויל נולד בארם צובא, היא חאלב שבסוריה. הוא עלה לארץ ישראל והתיישב בירושלים, שם נודע בין חכמי ירושלים שעסקו בתורת הקבלה. חכם אהרן מעלי הכהן טוויל נפטר ביום כ"ו סיוון תרע"ו (1916) ונקבר בירושלים. דברי תורתו לא נדפסו, מלבד החיבור 'יששכר וזבולון'.

מלמד שאסור לקחת כסף מאנשים המבקשים ברכה או עצה טובה

'יהי ביתך פתוח לרווחה' - על כל אדם לפתוח את ביתו ואת ליבו לכל מבקש, עלינו לדאוג לאוכל - לאותם המבקשים אוכל, עלינו לדאוג למקום לינה - לאותם המבקשים מקום לינה, ועלינו להוות סעד וכתף תומכת לאותם המבקשים את זאת. צריך להצטיין במידת החסד. ראוי לאדם לפתוח את לבבו ואת ביתו לכל הזקוקים והרוצים בכך, לדאוג שביתך פתוח תמיד לכל אדם, להעניק מקום לינה ודברי מאכל לכל אלו המבקשים. אסור לאדם לקחת כסף מאנשים המבקשים ברכה או עצה טובה, ואם נתנו לו כסף בכל זאת עליו לתרום ולתת כסף זה לצדקה וחלקו לזקוקים לכך.

חכם קס וובשט אייטגב, אין בידינו כתבים מדברי תורתו, העלנו על הכתב, דברים שנאמרו משמו ע"י ילדיו ותלמידיו

קייס וובשט אייטגב נולד בשנת תרס"ו (1906) בגורבה בגמדר באתיופיה. עסק בחקלאות והקדיש זמן ללימוד תורה. שימש כקס בקהילות קטנות וגדולות באתיופיה, עסק גם בבניה ובהקמת מושבה. בשנת תשל"ג (1973), עלה לארץ ישראל והתיישב סמוך לרמלה. שימש קס ברמלה ודאג לקליטתם של עולי אתיופיה. ביתו היה פתוח לכל מבקש. היה ממייסדיי חג הסיגד בארץ ישראל. נפטר בכה' בתשרי תשנ"ה (1994)

שערי שירה

שיר ושבחה מפיוטי הצדיקים

אל חי מְהוֹלֵל בְּתַשְׁבּוּחוֹת
אֲשִׁיר בְּשִׁיר שְׁבַח וְתִהְיֶה
בְּרוּךְ הוּא א-ל א-לוֹהֵי הָרוּחוֹת
לוֹ הַכְּבוֹד לוֹ הַגְּדוּלָּה

פיוט בסימן א-ב, חכם יעקב יעקב אביחצירא
מרוקו - מצרים, תר"מ (1880) - תקס"ו (1806)

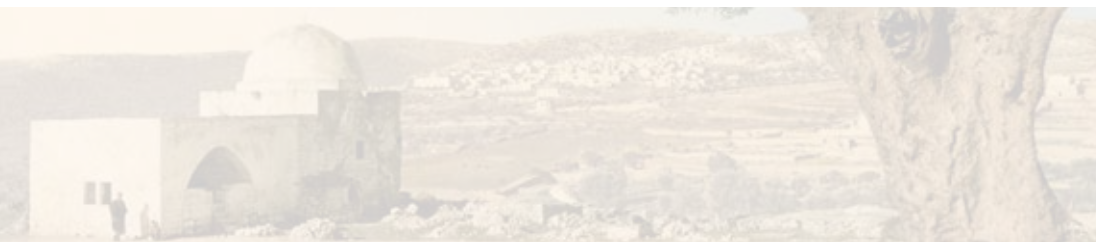
אמר רבי יהושע בן לוי
בעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים,
בניצוח, בנגון, במשכיל, במזמור, בשיר,
באשרי, בתהילה, בתפילה, בהודאה.
בהללויה גדול מכולן הללויה שכולל שם ושבח בבת אחת...
מזמור לדוד מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו שכינה
ללמודך שאין השכינה שורה,
לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק
ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים
אלא מתוך דבר שמחה של מצוה
שנאמר: "ועתה קחו לי מנגן ויהיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'"

תלמוד בבלי, מסכת פסחים, קיד, עמ' א

בשבת אחת בביתו של בבא חאקי, התארחו בבא סאלי ומשפחתו וגם רב חסידי חשוב ותלמידיו. והיו סועדים את סעודת השבת בשמחה רבה ושרים פיוטים, משסיימו לשיר ולאכול, החלו מזמנים ומברכים. אז שאל חסיד אחד את חברו בשפת היידיש, האם יתכן שבבית הרב לא לומדים תורה על שולחן השבת? שהרי נכתב במשנה באבות: "שלשה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה - כאילו אכלו מזבחי מתים". בבא סאלי שמע אותם, הבין את שפתם ואז מיד בסיום הברכה גער בהם שלא שרו ברצינות מספיקה את הפיוטים, כי אז היו מבחינים בוודאי כמה סתרי תורה וחידושי תורה והלכות מופיעים בהם ולומדים בזכותם.

סיפר יוסף כנפו, חתנו של בבא חאקי ממה שראה בעיניו

מלמד שכל הבריאה כולה בית מדרש, ומה גדול ונפלא בית מדרש זה

'מה רבו מעשיך ה' כולם בחוכמה עשית' - כל הבריאה עם כל נבראיה הרי היא חוכמה עליונה, ואין לך דבר ודבר בעולם, שאינו אומר שירה: 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו, כל דבר ודבר, כל נברא ונברא, מורה על 'כבודו יתברך', וזה גלוי ומובן לכל בר דעת, שזהו תפקידם של כל הנבראים, ושלוזה התכלית נבראו, ולא לשום תכלית אחר, חובת האדם לראות על כל מדרך כף רגליו כבודו יתברך, חכמתו טובו וחסדיו, כשאדם נהנה מדבר - מה הוא מברך? הוא מביע בזה הכרתו בחסדו וטובו יתברך, אם כן הרי כל הבריאה כולה "בית מדרש", ואין לך דבר בבריאה שלא הוטבע בה, בכדי ללמד ולהשכיל את האדם, ומה גדול ונפלא "בית המדרש" הלזה.

חכם יוסף מרדכי סיבוני, ים המוסר, חלק א', פרשת תולדות, עמ' פ"ג, ירושלים, תשס"ט (2009)

חכם יוסף מרדכי סיבוני נולד בשנת תרצ"ב (1932) בספרו שבמרקו. בשנת תש"ח (1948), כחלק מהצורך להחיות את עולם התורה שנחרב באירופה עבר ללמוד בישיבת נובהרדוק בצרפת. הקים סמינר לבנות, עמד בראש ישיבה ולימד מוסר בשנת תשנ"ו (1996) עלה לארץ ישראל, נפטר בכ"ח מנחם אב תשס"ו (2006). כתב את

הספר 'ים המוסר'.

מלמד שהמזמר על שולחנו זוכה לדברים הרבה

מי שאומר שירה וזמרה בקול נעים, ומחבר פיוטים - עניין לעניינו, לכבוד מלך מלכי המלכים הקב"ה, שעשה לנו נסים ונפלאות, זוכה לראות פני מלך המשיח ואליהו, וכל שכן אם מזמר על שולחנו...

וידוע מה שאמרו רבנינו ז"ל: זמירות מלשון 'זמר עריצים', שיכרית כל הקליפות ומלאכי חבלה ויתעוררו סניגורים, כמו שזכו ישראל לעבור את הים ביבשה, בזכות שאמרו שירה וזמרה, כמו שנאמר 'עוזי וזמרת יה ויהי לי לישועה'.

כסא רחמים - פירוש על התורה, פרשת משפטים, עמ' צט

חכם רחמים מלמד הכהן, נולד בעיר שיראז בפרס בכ"ה אלול תרכ"ה (1865) כבר בילדותו דרש ברבים בשנת תרס"ו (1906), עלה לארץ ישראל, ייסד את שכונת 'נחלת ציון', כיהן כרבה של עדת הפרסים, הקים ישיבה ושימש כפוסק. נפטר ביום ד' שבט שנת תרצ"ב (1932) בין חיבוריו 'כסא רחמים' על חמישה חומשי תורה, 'ישועה ורחמים' על פרקי אבות, 'צדקה ורחמים' על חמש מגילות.

מלמד שעל ידי השירה בשמחה נמחלים העוונות

אמרו רבותינו זיכרונם לברכה: 'כל האומר שירת הים בכל יום בשמחה, מוחלים לו כל עוונותיו, שנאמר: 'ויסע משה את ישראל מים סוף' - שהסיעם מעוונותיהם בזכות שאמרו שירה. עוד דרשו: 'גוי מקרב גוי' - מה אלו עובדי עבודה זרה אף אלו עובדי עבודה זרה'. עד כאן. ובזה יבוא על נכון שלכך דרשו: 'ידע שעתידיים לומר זה אלי ואנוהו' - כלומר לומר שירה. ועל ידי השירה נמחלים העוונות, לכך ראוי לגואלם מי שגאל את האבות הוא יגאל את הבנים בקרוב. אמן כן יהי רצון.

ברכת אליהו, פרשת נצבים, דף עח, עמ' א, דפוס יעקב נוניס ואיס ורפאל מילדולה, ליוורנו, תקנ"ג (1793).

חכם אליהו דוויק הכהן נולד כנראה בשנת תפ"ב (1721), בחלב, שבסוריה. ראשית תורתו למד מפי אביו המקובל חכם נסים דוויק הכהן. גדל בתורה וביראה על ברכי חכמי ארם צובא, והיה לדרשן ולפוסק. נפטר ביום כ"ג תשרי תקנ"ב (1791). ספרו 'ברכת אליהו' - דרשות הודפס בחלקים לאורך שנים בשל עלות ההדפסה.

שערי נפלאות

סיפורי ניסים ונפלאות המקושרים לצדיקים

אל גדול מושיע חוסים
קץ וצבא לחשך תשים
עד אנה בנים לחוצים

יחיד רם, חכם מאיר אביחצירא
תפיללת מרוקו - אשדוד ישראל נפטר תשמ"ג (1983)

אמר רבי יהושע דסיכנין בשם רבי לוי כל מה שגזר משה, הסכים הקדוש ברוך הוא עמו.

כיצד? לא אמר לו הקדוש ברוך הוא לשבור את הלוחות, הלך משה ושיברן מעצמו. ומניין שהסכים הקדוש ברוך הוא עמו? דכתיב: "אשר שברת" יישר כחך ששברת.

הקדוש ברוך הוא אמר לו שילחם עם סיחון שנאמר "והתגר בו מלחמה" והוא לא עשה כן, אלא "ואשלח מלאכים" וגו'

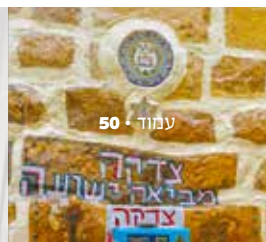
אמר לו הקדוש ברוך הוא כך אמרתי לך: להלחם עמו ואתה פתחת בשלום. חייך שאני מקיים גזרתך, כל מלחמה שיהו הולכים לא יהו פותחים אלא בשלום שנאמר: "כי תקרב אל עיר" וגו'.

דברים רבא, פרשת שופטים, פרשה ה

חכם שמואל אלבז היה שליח דרבנן שנסע בעולם ללמד תורה ולגייס כסף ללומדים בארץ ישראל. ביקש חכם שמואל להפליג מאיסטנבול ליפו אך לא היה לו הסכום הנדרש וביקש לעלות ללא תשלום וסורב. פרש מחצלת על החול, ישב ועסק בתורה. לפתע נשלחו גלים לשאת אותו על גבי מחצלתו לליבו של הים וכל הדרך מאיסטנבול ועד ליפו, שם פסק מלימודו והבין כי עשה את כל הדרך על גבי המחצלת. באותה שעה החלו מכנים את החכם שומעי הסיפור בשם 'אביחצירא' – 'על-המחצלת', ומאז נקרא כך שם המשפחה.

כתב מפי בני משפחת אביחצירא נריה כנפו

מלמד שמתוודה בראש השנה ובכיפורים בקול רם, ונעשה לו נס

'עומדים צפופים ומשתחוים רווחים' - שהנה מרן ב'שולחן ערוך', אורח חיים הלכות ראש השנה סימן עי"ט, כתב וזה לשונו: 'אף על פי שכל ימות השנה מתפללים בלחש, בראש השנה וביום כיפור נוהגים להתפלל בקול רם, ולהטעות לא חוששים אנו. וכו', עיין שם. ומעתה לא נפלאות ולא רחוקה היא לומר שגם בבית המקדש היו נוהגים בראש השנה וביום כיפור גם כן להתפלל בקול רם, על דרך 'אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו'. ולכך נעשה להם נס זה, כדי שלא לבייש עובדי עבירה, ולא הוי על מגן, וכן אמרו רבותינו זיכרונם לברכה, שאחד מהדברים שקורעים גזר דינו של אדם היא הצעקה.

בני לוי, דרוש ה' - עניין הענווה ומדת הכהונה, דף י"ז, תוניס, דפוס כאסתרו וחברו, תרס"ד (1903)

חכם לוי אסולין נולד בשנת תקפ"ח (1828) בעיר סלא שבמרוקו. בשנת תרי"א (1851) עבר לקונסטנטיין באלג'יריה. הקים ישיבה, שימש כשוחט, דרשן, רב ומורה הוראה, וכדיין בבית הדין בעיר. חכם לוי אסולין נפטר ביום ט"ז אדר תרס"ג (1903) ונקבר בקונסטנטיין. ספריו: 'בני לוי' - דרשות, ו'זבחי א-לוהים' - דיני שחיטה.

לשמוח בהילולת רשב"י ולעלות לקברו ביום זה

נוהגים פה - העירה גאבס, לדרוש בליל ל"ג לעומר, בשבחי רבי שמעון בר יוחאי... ונהגו ישראל לכתת רגליהם, מאתר לאתר, עד מקום כבודו היא מערת מירון, ושמחים בהילולא שלו... ומניחים נכסיהם ובוטחים בה', כאשר עשה עמנו נסים ונפלאות בקריעת ים סוף - כן יעשה עוד.

חכם חיים חורי, חסד ואמת, דרוש י"ג, דף ל"ו-ל"ז, דפוס דוד עידאן, גרבה תרע"ו (1916)

חכם חיים חורי נולד בתשרי תרמ"ה (1885) באי ג'רבה, תוניס. היה רב קהילת גאבס בדרום תוניסיה, הקים ישיבה ומוסדות צדקה, עסק בדפוס, הנהיג את קהילתו תחת השלטון הנאצי והיה חבר באגודה ציונית. בשנת תשט"ו (1954), עלה לארץ ישראל והתיישב באר שבע. נפטר בכ"ה באייר תשי"ז (1957), ספריו: 'דרך חיים' - על התורה

והש"ס 'חסד ואמת' - דרושים ונפלאות גדולות'

מלמד להזכיר הטובות שעשה לאבותינו, שאינם מתייאשים מהגאולה

יגל יעקב ישמח ישראל' - בשיר וקול זמרה. זמרו גברים וענו נשים. 'אז ישיר משה ובני ישראל', הוקבעה לדורות להודות להלל לשבח לפאר לה' א-לוהי ישראל, על הנסים ועל הפורקן שעשה לאבותינו ולנו עם א-לוהי ישראל, וכל המרבה לספר הרי זה משובח, גדול שמו בישראל, ותהי משכורתו שלמה מעם ה' א-לוהי ישראל, המכיר בנסו עושים לו נס אחר - הלכה רווחת בישראל, ויזכה לתת עוד שבח והודאה לאל עליון ברוך ה' א-לוהי ישראל ... ועוד יש תועלת גדולה מהשבח והודאה, שאנחנו משבחים לקדוש ברוך הוא, ומזכירים הטובות והנפלאות שעשה לאבותינו, שבזה אין אנחנו מתייאשים מן הגאולה, ואף על פי שאין אנו ראויים לגאולה, אנו מובטחים שהוא יתברך יגאל אותנו מגלות הזה ברחמיו המרובים. כשם שגאל את אבותינו ממצרים, אף על גב שלא היו ראויים לגאולה.

חכם יוסף ענתבי, ויצבור יוסף, דף קצ"ז, דפוס שמואל הלוי צוקרמן, ירושלים, (תרע"ט 1919)

חכם יוסף ענתבי נולד בשנת תר"ו (1846) בדמשק שבסוריה. למד תורה מפי אביו, ומפי חכמי דמשק. בנו אברהם אלברט ענתבי הוא מנהל בית הספר כל ישראל חברים בירושלים. נתמנה לדיין ומורה צדק בדמשק ולימים עבר למצרים והיה מורה הוראה בזקנותו עלה לארץ. נפטר בה ביום כ"ו בחשוון תרע"ט (1918). ספרו 'ויצבור יוסף' - דרושים, יצא לאור לאחר מותו.

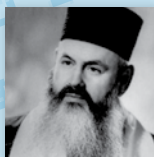
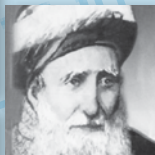

לעילוי נשמת חכמי ישראל

דע שמונהגינו להדליק נר נשמה לכבוד הצדיקים
ולעילוי נשמתם, שנאמר נר ה' נשמת אדם.
ומה טוב להוסיף מאור התורה על אור הנר,
שנאמר נר מצווה ותורה אור.
ומה טוב להרבות מתורת הצדיק ביום פטירתו,
שאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי
כל תלמיד חכם, שאומרים דבר שמועה מפיו
בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר.
ואף אם כל השמים יריעות, וכל בני אדם
לבלרים, וכל היערים קולמוסים,
איננו יכולים לכתוב מה שלימדו רבותינו. אך
טוב מעט לצדיק, ובזכות תורתו הקדושה,
ובזכות הלימוד שילמדו ישראל בשמו, ביום
פטירתו, הקב"ה ישים חלקנו עמם,
ולעולם לא נבוש כי בקב"ה בטחנו, ועל חסדו
הגדול באמת נשעננו,
ומה רב טובך אשר צפנת ליראך.

החכם היומי • היכנסו ובואו להילולא

חיה נאמן, מנהלת מפת"ח - מרכז פיתוח תהליכים חינוכיים, כל ישראל חברים

בית כל ישראל חברים בית ספר חקלאי מקווה ישראל חולון 5891000
טלפון. 072-2566671 • פקס. 072-2566690 • www.kiah.org.il